

Резюме. Стаття посвящена обзору концепцій психодинамічного підходу стосовно проблеми об'єктних відносин. Увага акцентується на взаємозв'язку феномена об'єктних відносин з механізмом «вимушеного повторення», психологічної захисти, а також деструктивними тенденціями психіки. Установлюється взаємозв'язок між травмируючими переживаннями дитинства та формуванням у суб'єкта сприйняття оточуючого світу. **Ключові слова:** об'єктні відносини, вимушене повторення, амбівалентність почуттів, едіпова ситуація, аутопсихотерапія.

© 2012

О. В. Магдич (м. Черкаси)

ОСОБЛИВОСТІ ПІЗНАННЯ ПРИНЦИПУ ЗАДОВОЛЕННЯ ТА ПРИНЦИПУ РЕАЛЬНОСТІ В ЇХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКАХ

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку українського суспільства ставлять перед психологічною наукою актуальне завдання дослідження глибинно-психологічних детермінант поведінки особистості. Принципи функціонування психіки (до яких відносяться принцип задоволення та принцип реальності) є недостатньо вивченими у контексті їх взаємозалежності, впливу на психіку суб'єкта, а особливо в якості глибинних детермінант, що й зумовило актуальність дослідження цих аспектів у контексті методологічної основи психодинамічної парадигми.

Метою статті є охарактеризувати особливості пізнання та інтеграції взаємозв'язків принципу задоволення та принципу реальності у психодинамічній парадигмі.

Виклад основного матеріалу. Відповідність об'єктивній реальності суб'єктивного пізнання пережитих почуттів, емпіричного досвіду, понять, ідей, суджень, теорій і світосприймання в діалектиці її розвитку сягає часів грецьких мислителів, до Аристотеля зокрема. Дослідження цієї проблеми було продовжено у вченнях Ф. Бекона, Б. Спінози, К. - А. Гельвеція, Д. Дідро, П. - А. Гольбаха, М. В. Ломоносова, М. Герцена, О. Чернишевського, Л. А. Фейєрбаха, а ряд вчених у дослідженні цього питання на перше місце ставили відчуття суб'єкта (Д. Юм, Б. Рассел). Вчений А. Пуанкаре в основу критеріїв істинності пізнання об'єктивної реальності та суб'єктивної реальності кладе симбіоз досліджень науки з чуттєвим досвідом суб'єкта. Нового розвитку набуває ідея Лейбніца про фактичну та логічну істинність, що перегукується з напрямком пізнання, який визнає реальність, що існує поза свідомістю (об'єктивна реальність) і реальність в якості форми існування ідеальних об'єктів (Платон).

Натомість К. К. Платонов [1] першими реальностями суб'єкта розглядає переживання, пізнання та відношення. Науковими дослідженнями в психодинамічній теорії (Т. С. Яценко, Л. Л. Бондаревська) було встановлено що «найбільшу дієвість має переживання, яке є значущим для суб'єкта з внутрішньо зумовлених причин, якщо воно відповідає тенденціям захисної системи, особливо базовим захистам» [2, с.142]. Особливу роль у цьому процесі відведено первинним (інфантильним) значущим переживанням, які формуються під час едіпового періоду розвитку і, як зауважує Л. Л. Бондаревська, впливають на актуальні переживання та «мають стрижневу значимість у структуруванні системних характеристик психіки та формуванні несвідомого» [2, с 140]. Причиною такого потужного впливу на формування психіки є утворення «капсул» енергії Ід, що є результатом пережитого первинного досвіду травмуючої ситуації і, на латентному рівні, впливають на подальше суб'єктивне пізнання та відношення до об'єктивної реальності. Таке блокування лібідної енергії має початок в едіповому періоді розвитку та в процесі соціалізації і приводить до домінування мортідо (амбівалентні почуття, відчуття неповноцінності, покинутості, ревнощів, зниження інтересу до об'єктивної реальності). Саме в едіпальний період залежності від лібідних об'єктів принцип задоволення отримує прямі заборони, обмежується у конструктивному напрямку та набуває ознак деструктивності. Ця ситуація вказує на здатність об'єктивної реальності зумовлювати парадоксальне утримання від суб'єктивного задоволення, задля неусвідомленого збереження внутрішньої рівноваги за рахунок єднання із значущими лібідними об'єктами.

На перших етапах розвитку первинні лібідні об'єкти несвідомо наділяються суб'єктом значимістю завдяки їх здатності реалізовувати його потреби. Подальший розвиток потребує зміни неусвідомленої інфантильної позиції та нівелювання залежності від об'єкта задоволення, оскільки тоді суб'єкт залишається незрілою, асоціальною особистістю (А. Фрейд) [6]. У процесі соціалізації (завдяки первинно значущим об'єктам) потяги розвиваються, трансформуються, обмежуються, сублімуються та набувають здатності впливати на формування внутрішніх конфліктів суб'єкта у зв'язку з полярністю енергетичної сили бажань Ід і соціальною спрямованістю структури Супер - Его (зіткнення бажань принципу задоволення «хочу» і норми принципу реальності «потрібно»). Натомість завдяки обмеженням та нормам інфантильні переживання зазнають витіснення, за яким завжди стоїть енергія, що дискретно проявляється у свідомості та поведінці. Витіснення є прототипом захисної системи, результатом функціонування якої є уникання незадоволення, негативних відчуттів та наслідків, що супроводжують внутрішні психічні конфлікти між потягами несвідомого (принцип задоволення) і тими структурами

психіки, які відповідають за регуляцію поведінки особистості (принцип реальності). Відповідно, разом з редукцією негативних переживань відбувається витіснення змісту причин, реальних ситуацій, думок, уявлень, фантазій, що були причинами їх виникнення [11].

Під впливом функціонування принципу задоволення діяльність психіки спрямовується на уникання накопичення напруги (незадоволення), що активізує психічний апарат до пошуку задоволення чи об'єкта задоволення (Fairbairn, 1952) [5]. Уникання неприємних відчуттів та спрямованість на пошук приємного З. Фрейд назвав бажанням (потягом), що є джерелом внутрішнього напруження та ознакою порушення гомеостазу [7]. Діяльність суб'єкта спрямована на розрядку напруги під час психічних процесів, що виникає за рахунок співставлення минулого досвіду з можливостями майбутніх просоціальних цілей (принцип реальності) та задоволенням потягів. Відкладання їх реалізації в часі відбувається під дією різновидів зовнішніх та внутрішніх впливів (заборон, обмежень, моральних норм поведінки), результатом яких є стримування емоцій та витіснення в несвідоме табуйованих бажань та потягів. Окрім того витіснення несвідомих бажань, як соціально, культурно та і суб'єктивно неприйнятних, відкриває можливості для набуття потужності феномену фантазії, де стає реальним (в суб'єктивній, а не об'єктивній реальності) задоволення будь-яких бажань [9].

Функціонування захисної системи з одного боку оберігає усвідомлення суб'єктом різних негативних переживань, перцепцій, сприяючи збереженню ілюзії гомеостазу та вирішення внутрішньо-особистісних конфліктів, що відбувається на свідомому і несвідомому рівнях. Інший бік функціонування захисної системи – створення перешкод для усвідомлення особистістю власних інфантильних, деструктивних ліній та мотивів поведінки, що ускладнює ефективне вирішення особистих проблем. Особливість функціонування захисної системи через викривлення та відступи від реальності зумовлює суб'єктивно інфантильне бачення об'єктивної реальності, що неусвідомлюється але функціонує на рівні позадосвідного [11].

Процес відображення об'єктивної реальності (особливо відображення іншої людини) пов'язане із впливом на сам акт особливостей перцепції попереднього досвіду суб'єкта (Т. Гоббс, Дж. Локк, Д. Юм, Д. Гартлі, Спіноза, Г. Лейбніц, Гербарт). Т. С. Яценко удосконалює бачення його в якості «позадосвідного та такого, що за характеристиками є відмінним від досвідно-діяльничого аспекту життєдіяльності суб'єкта та спрямованим на задоволення потреб психіки» [10; 11]. Саме позадосвідне (метадосвідне) задовольняє потребу в захисній системі, з допомогою якої відбувається суб'єктивна зінтегрованість психіки, функціонує «поза статтю, часом та простором» [10]. Виокремивши два різновиди захистів, дослідниця зазначає, що саме ситуативним їх формам властиво долучитись до досвіду та приховано впливати на процес діяльності суб'єкта, а також імпліцитно містити інтереси базальних форм захисту (в основі яких лежать інфантильні потреби) суб'єкта. Це дає підставу стверджувати, що досвід людини лише на ранніх стадіях онтогенезу детерміновано безпосереднім задоволенням базальних потреб (принцип задоволення) в подальшому ж розвитку суб'єкта пріоритетом є просоціальні цілі та досягнення (принцип реальності). Завдяки первинному досвіду дитинства та задоволенню базальних потреб, а також зв'язку з несвідомим принцип задоволення використовує енергію витіснених бажань та задає вектор негайного суб'єктивного задоволення бажаного без урахування адекватності ситуації, детермінуючи діяльність психіки. Це дало підставу З. Фрейду охарактеризувати дану закономірність психіки в якості універсального «принципу внутрішньої організації, що несвідомо скеровує суб'єкта на отримання задоволення та уникання незадоволення» [9] та починає діяти з моменту появи першого відчуття захищеності [4]. Подальший онтогенетичний розвиток суб'єкта формує свідомість на досвіді пізнання реальності, однак вона не заміщує інфантильного несвідомого, що енергетично потужніше, а вступає з нею в суперечливу, антагоністичну взаємодію. Іншими словами у суб'єкта активізуються протиріччя минулого досвіду з прагненням до соціальних досягнень, наслідком чого є редукція самореалізації, енергетичної потенції, зменшення адаптивних можливостей до реальності, нівелювання та знецінення індивідуальних відмінностей іншого. За умови коли відбулась фіксація на домінуванні принципу задоволення суб'єктом керує інфантилізм, супроводжують складнощі в професійному рості та самореалізації, з іншого боку без урахування принципу реальності суб'єкт залишиться асоціальним, керованим тільки інстинктивними бажаннями, з мінімальним рівнем домагань та вольової саморегуляції. У той же час під впливом принципу реальності в психіці суб'єкта розвиваються психічні процеси, інтелектуальна діяльність, апробація реальності, моральна диференціація, самоусвідомлення особистістю власних здібностей з розвитком здатності до перетворення об'єктивної реальності, а «випробування» реальністю перетворює вільну енергію Ід, якою стимулюється принцип задоволення, в зв'язану енергію (здатність до диференціації, розмірковування). Внутрішньо сформований принцип реальності передбачає розвинену здатність співвідношення з об'єктивною реальністю суб'єктивних прагнень, бажань, намагань дивитись на ситуацію спокійно, очима стороннього спостерігача, через діяльність та взаємодію з об'єктивною реальністю реалізовувати бажане [11].

За рахунок полярності у функціонуванні та різній потужності (принцип задоволення керується несвідомим, а принцип реальності – свідомістю) у психіці виникає суперечливість та «перетягування» внутрішньої енергії (Т. С. Яценко). Ознакою дезінтегрованості принципів задоволення та реальності у внутрішній організації суб'єкта є стан внутрішньої напруги, невідкоригованості, блокування потенціалу особистості в професійному

плані та міжособистісних стосунках. Для корекції цих психологічних негараздів особистості необхідним є їхнє цілісне пізнання причинної зумовленості з урахуванням особливостей індивідуальної неповторності психіки. Методологія діагностико-корекційного процесу в психодинамічній парадигмі якісно виокремлюється саме цілісним баченням функціонування психіки в єдності свідомої та несвідомої сфер, структурно-семантичного, інструментального, енергетичного рівнів психіки. Останнє, як стверджує фундатор психодинамічної теорії Т. С. Яценко, вказує на нерозривний зв'язок методологічного аспекту з функційно-інструментальним ракурсом безпосередньої практичної роботи, а сама психодинамічна теорія пов'язана з синтезованістю практичних дій професіонала у розумінні енергетичного аспекту психіки [11]. Саме енергетичний ракурс бачення та розуміння цілісного феномену психіки допомагає інтегрувати розуміння психічного у контексті вагомості структури психіки Ід, принципу задоволення та їх впливу на поведінку суб'єкта. Імпульси та енергія Ід проходять школу соціалізації через проходження цензури Супер-Его шляхом витіснень тому принцип задоволення керований Ід втрачає здатність безпосередньої, негайної, відкритої реалізації, однак розвивається здатність до опосередкованого пошуку та відкладання задоволення. Саме процес соціалізації, досвід незадоволення бажань внаслідок суперечності з вимогами об'єктивної реальності та вплив інтроєктивних заборон значимих людей, що формують Супер-Его сприяють формуванню принципу реальності. Школа соціалізації включає вербалізацію та символізацію (маскування) змісту та сутності тенденцій Ід, які суперечать нормативним цінностям (цензурі Супер-Его). Відповідно посилюється внутрішня суперечливість психіки, на збалансування якої психіка витрачає енергію. Вищевказані процеси пов'язані з формуванням такого прошарку несвідомого як передсвідоме, яке втілює бажання Ід на тлі здобутої мудрості їх маскування. Символізація ретельно слугує сталості енергетичної спрямованості імпульсів Ід, які постійно стримуються опорами під контролем Супер-Его. На думку Т. С. Яценко опори одночасно функціонують «в якості агентів Супер-Его і слугами несвідомого, в частині його самозбереження та забезпечення стану підкорення імпульсів Ід соціальним вимогам, а в загальному принципі реальності» [10]. У такому феноменологічному ракурсі опори несуть на собі не лише обслуговуючу місію, але й втілюють залежність від Супер-Его, Его, Ід. Ця особливість сприяє компромісу притаманного опорам та їх готовності йти на нього за умови ймовірності практичної реалізації витіснених інтересів потягів Ід без покарання від Я. Суть його концентрується в думці Т. С. Яценко: «в процесі об'єктивування витісненого неусвідомлюваного змісту завжди є ризик якщо не покарання, то самопокарання. Останнє є полігоном для Я в аспекті «мірнання силою» принципу задоволення з принципом реальності» [10]. Успіх цього компромісу пов'язаний з умовними цінностями які самі по собі є результатом «вимушеної згоди» між принципом реальності та принципом задоволення, яка досягається завдяки відступам від небажаної для Я реальності, через процеси суб'єктивної інтеграції, що забезпечують ілюзію гармонії ідеалізованого Я. Детермінація відбувається на несвідомому рівні з допомогою перетягування внутрішньої енергії, спрямованості діяльності психіки та у відходах від об'єктивної реальності [11]. Оскільки несвідоме енергетично сильніше, об'єктивна реальність підміняється бажаною суб'єктивною. Таким чином, свідоме Я непомітно для себе прагне аналогічності з інфантильним Я, а принцип реальності підпорядковується принципу задоволення. Оскільки це відбувається несвідомо, суб'єкт відчуває непродуктивність, безсилля та відсутність власної енергетичної потентності в соціалізації та самореалізації.

Факт відсутності прямолінійності у пізнанні детермінованості психіки зумовив необхідність пошуку додаткових методів пізнання несвідомої сфери з метою інтеграції суперечливості психіки та розширення самосвідомості суб'єкта. Психокорекційний процес в глибинному пізнанні зорієнтований на роботу із суб'єктивною реальністю, обтяженою викривленнями та відходом від реальності. Пізнання відбувається опосередковано за допомогою специфічної побудови діалогічної взаємодії з використанням предметної моделі, каменів, іграшок, проективної методики комплексу психомалюнків, що є стимулами для проєкції суб'єктивної реальності. Процес психокорекції забезпечується єдністю діагностики та корекції психіки через розуміння функційних особливостей свідомої та несвідомої сфер та застосуванням єдності структурно-семантичного, інструментального та енергетичного рівнів підходу до розуміння цілісності психіки, що дає можливість цілісного пізнання психічного. Як зазначає засновник методу АСПН Т. С. Яценко «на спонтанній енергетичній ініціації поведінки фактично вибудовується весь глибинно-психологічний процес актуалізації психологом поведінки аналізандта, що відкриває можливості пізнання логіки несвідомого (в протистоянні до логіки свідомого) через асоціативні взаємозв'язки поведінкового матеріалу, що об'єктивує зміст базальних форм захисту» [11]. Завданням психолога у глибинному психокорекційному процесі є вихід на неусвідомлювану інфантильну зацікавленість (принцип задоволення), що зумовлює поведінку протагоніста. Така зацікавленість бере витoki з дитинства та є наслідком едіпальної залежності, особистісної проблематики. Її деструктивний вплив у свідомості непомітно для суб'єкта дискретно проявляється в різних варіантах неадаптивної поведінки, деструкціях спілкування, що ускладнює професійну самореалізацію, побудову міжособистісних стосунків. Саме процес глибинної психокорекції об'єктивує психічну реальність протагоніста через структурно-семантичний аналіз його комунікатив, пізнання індивідуальної неповторності психіки в контексті цілісності її функціонування, за допомогою методів діагностики, що повертають до інфантильного періоду розвитку та забезпечують прогностичність та

висування гіпотез через інтерпретацію матеріалу протагоніста. Для ефективності психокорекційного процесу необхідним є додержання теоретико-методологічних засад, від яких залежить організація діагностико-корекційної взаємодії; семантика принципів її функціонування; специфіка об'єктивування глибинних детермінант; розкриття та розуміння психологом-практиком основних закономірностей групових та індивідуально-неповторних змін феномену психічного учасників глибинного процесу; розуміння структурно-динамічних аспектів (в їх статичності та динамічності); взаємозв'язки між свідомою та несвідомою сферами в їх єдності та асиметрії енергетичного спрямування; розуміння цілісності психічного в його вертикальних та горизонтальних взаємозалежностях та функційного навантаження кожної з цих інстанцій; розуміння психологічних захистів в суб'єктивно інтегративних їх зумовленостях та об'єктивно дезінтеграційних виявах в поведінці, що продукуються викривленнями соціально-перцептивної інформації; розуміння суперечливості феномена психічного та водночас його динамічної цілісності через провідні глибинно-психологічні тенденції, які при всій їх індивідуальній неповторності втілюють характеристики універсальності та ієрархічної антиномії тенденції «до сили» (Т. С. Яценко) [10].

У психіці функціонування конкуруючих тенденцій інтегрує прагнення підтримання оптимуму, гармонії рівноваги (Г. Фехнер) навіть ціною відступів від реальності, що забезпечується психологічними захистами, через процес суб'єктивної інтеграції психіки. У процесі об'єктивної такої конкуренції між принципами задоволення та реальності в психокорекційному процесі діагностика висвітлює, що енергія інфантильного періоду життя «капсулюється», але проявляється рецидивними формами в поведінці дорослого завдяки дії інтрапсихічних суперечностей. З метою діагностики та корекції, що в глибинній психокорекції відбуваються одночасно, використовується діалогічна взаємодія з протагоністом. У процесі діалогу особливого значення набувають механізми позитивної дезінтеграції та вторинної інтеграції, а запитання мають каталізуючий, фасцинуючий (розставляють акценти) вплив у пізнавальному процесі з метою набору інформації протагоніста для прогнозів психолога в інтерпретації його матеріалу. Подальший процес діалогу будується на об'єктивній внутрішній протиріччю та постановці питань таким чином щоб протагоніст у відповіді через пояснення інтегрував їх функціонування в психіці. Свідомо інтерпретація стимульного матеріалу протагоністом допомагає у пізнанні глибинних передумов його особистої проблеми, що дає можливість не тільки глибинного пізнання психіки, але й розкриття причин дезадаптації, труднощів спілкування та оптимізації внутрішніх ресурсів особистості. Цей процес відбувається послідовно з обов'язковим урахуванням усіх попередніх висловлювань протагоніста, що є умовою для подальшого пізнання особливостей та закономірностей функціонування його індивідуально-неповторної психіки.

Фундатор психодинамічної теорії Т. С. Яценко зазначає що в «глибинній психокорекції діалогічна взаємодія психолога з протагоністом є передумовою об'єктивної глибинно-психологічних детермінант особистісної проблеми суб'єкта, як наслідку внутрішньої суперечливості психіки» [11]. Для того щоб діалог виконував такі функції необхідною умовою його проведення є створення атмосфери довіри та захищеності через заохочення спонтанності протагоніста з метою нівелювання ситуативних та наближення до базальних захистів. Саме через діалогічну взаємодію глибинні аспекти протагоніста піддаються пізнанню. Завдяки майстерності психолога-практика отримувати інформацію для інтерпретації та використовувати знання функціональних особливостей свідомої та несвідомої сфер, об'єктивуються суперечності та відбувається розширення свідомості протагоніста, а для професійного росту майбутній психолог-практик в якості протагоніста отримує не тільки власну психокорекцію, але й зразок пізнання реальності іншого. Цьому сприяє максимальне наближення до реальності протагоніста через продукування гіпотез психологом, де особливого значення набувають «форма та міра презентованої інформації» [11], а прогностичність гіпотез будується через інтерпретацію матеріалу протагоніста. Повторюваність та тенденція «ходіння по хибному колу» є «лакмусовим папірцем» у доказовості гіпотез та інтерпретацій комунікатів протагоніста психологом.

Протагоніст не обмежується у відповідях, і не отримує інструкцій стосовно пріоритетного вибору моделі поведінки, переваг чи недоліків комунікату, презентації інформації та структурування матеріалу.

Висновки та перспективи дослідження. Таким чином, за рахунок комплексного підходу до пізнання психіки у психокорекційному процесі створюються передумови для успішної інтеграції принципів задоволення та реальності шляхом об'єктивної причин дезінтегрованості психіки на матеріалі протагоніста. Завдяки розширенню самосвідомості психіка наближається до істинної об'єктивно існуючої цілісності за рахунок зменшення викривлень реальності, пізнання регресивних тенденцій інфантильного періоду розвитку, зменшення енерговитрат на вирішення незавершених справ дитинства та нівелювання різноспрямованості даних принципів в результаті пізнання залежності та корекції їх індивідуальних особливостей функціонування. Пізнаючи інфантильну залежність, суб'єкт розвиває у собі здатність наближення до реальності в якості прогнозування та упередження повторення минулого, як результат зниження тривожності та страху реальності, активізація впевненості у власних силах, що сприяє успіху у взаємодії та професійній реалізації. Розширення самоусвідомлення суб'єкта дозволяє йому мати ширшу варіативність життєвого вибору та адекватного прогнозування наслідків власних вчинків, стати психологічно зрілим та енергетично потентним для побудови

власного життя за власним проектом та з відповідальністю за нього. Зменшується інфантильне навантаження, паралельно збільшується енергетичний потенціал для саморозвитку та самовдосконалення суб'єкта, а психіка отримує більше шансів та способів знімати внутрішнє напруження, в більшій мірі нівелювати страх пізнання та активності. Цьому сприяє процес глибинного пізнання та психокорекції, що стимулює інтеграцію в структурі психіки принципів до задоволення та пізнання реальності і гармонізує особистість, її розвиток. У глибинній психології діагностика та корекція в єдності їх використання забезпечують можливість пізнання не тільки індивідуальної неповторності психіки та корекції детермінант дезадаптивності та внутрішньої напруги але й універсальних механізмів функціонування свідомої та несвідомої сфери, а мінімізація викривлень є чинником адекватного сприймання характерологічних особливостей соціального оточення що сприяє адаптивності, налагодженню міжособистісних стосунків та професійному успіху особистості.

Література:

1. *Бессознательное . Природа. Функции. Методы исследования.* В 4 томах. Тбилиси: Мецниереба, 1978 – 1985.-Т.1-4
2. *Бондаревська Л.Л.* Переживання в структуруванні системних характеристик підсвідомого (на матеріалі АСПН) // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – 36. статей. – Ялта: РВВ КГУ, 2009. - Вип. 21.- Ч.1. - 219 с.
3. *Енциклопедичний словник* – М. Гардаріки: - 2006-(під редакцією доктора філ. наук А.А.Івіна) - с. 1070
4. *Зонн Й.* Человек и его Кумиры: Анализ структуры личности- М.: Смысл,1988-С. 300
5. *Куттер П., Мюллер Т.* Психоанализ: Введение в психологию бессознательных процессов / Пер.с нем.- М.:Изд – во «Когнито - Центр», 2011.- 384.
6. *Обухова Л.Ф.* Развитие классического психоанализа в работах А.Фрейд Детская (возрастная) психология М.: Институт обще гуманитарных исследований, 1999.- 344 с.
7. *Фрейд З.* Влечения и их судьба. //Основные психологические теории в психоанализе.- М.: Госиздат, 1923.- С. 103-123.
8. *Фрейд З.* Лекции по психоанализу. - М.: Смысл,1988-С.334-349.
9. *Фрейд З.* Положения о двух принципах психической деятельности //Основные психологические теории в психоанализе. - М.:Госиздат,1923.-С.82-89.
10. *Яценко Т.С.*Методологія взаємозв'язків свідомого і несвідомого в контексті проблеми адаптації суб'єкта до соціуму // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – 36. статей. – Ялта: РВВ КГУ, 2009. - Вип. 21.- Ч.1. - 219 с.
11. *Яценко Т.С., Іваненко Б.Б., Аврамченко С.М.* Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції - Київ «Вища школа», 2008.- 334с.

Резюме: У статті висвітлюються особливості пізнання принципу задоволення та реальності в їх інтеграційних взаємозв'язках в світлі психодинамічної парадигми. Акценти поставлено на дослідженні функційних, характерологічних особливостей даних принципів в якості глибинних детермінант психіки. Розкрито значимість інтеграції цих принципів для оптимального функціонування суб'єкта. **Ключові слова:** принцип реальності, принцип задоволення, едіпів комплекс, психодинамічна теорія.

Резюме: Статья освещает особенности познания принципа удовольствия и реальности в их интеграционных взаимосвязях путем использования методологии психодинамической парадигмы. Акценты расставлены на исследовании функциональных, характерологических особенностей обозначенных принципов в качестве глубинных детерминант психики. Раскрыта значимость интеграции данных принципов в оптимальном функционировании феномена психического. **Ключевые слова:** принцип реальности, принцип удовольствия, эдипов комплекс, психодинамическая теория.

© 2012

О. Г.Максименко (м. Донецьк)

ВНУТРІШНЯ ДЕПРИВАЦІЯ ТА ЇЇ ДІАГНОСТИКА

Постановка проблеми. Поняття «внутрішня депривація» є новим у психології і пов'язане з феноменом самодепривації або відчуженням від самого себе.

Практичні психологи, що працюють в руслі глибинної психокорекції, відзначають наявність парадоксальних особистісних проявів. Ці процеси пов'язані з механізмом викривлення реальності заради забезпечення внутрішнього комфорту «Я» й психологічного благополуччя, яке може порушуватися очікуваннями ідеалізованого «Я». Зовнішні фактори депривування енергії лібідо латентно стимулюють енергію мортідо, що